

Finnwatch ry

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi (yritysten ei-taloudelliset ja monimuotoisuutta koskevat tiedot) U 46/2013 vp

Finnwatch ry kiittää talousvaliokuntaa mahdollisuudesta toimittaa kirjallinen lausunto yritysten yhteiskuntavastuuraportointia koskevasta direktiivistä.

Kannatamme käsittelyssä oleva direktiivin tavoitteita lisätä yritysten toiminnan avoimuutta sekä vastuullisuutta. Direktiiville on aito tarve. Kolme neljästä Suomen 500 suurimmasta yrityksestä ei julkaise lainkaan yritys vastuun tietoja. Viime vuonna vain 85 suomalaisyritystä raportoi kansainvälisen raportointiohjeiston mukaisesti.¹ Samaan aikaan lähes 80 prosenttia kansalaisista on kiinnostunut yritystoiminnan vastuullisuudesta, mutta vain 36 prosenttia ihmisistä kokee saavansa riittävästi tietoa yritysten toiminnasta.²

Jotta direktiivin hyvät tavoitteet toteutuvat, tulee Finnwatch ry:n näkemyksen mukaan kiinnittää huomiota seuraaviin seikkoihin:

- Komission esityksessä raportointivelvollisuus koskisi ainoastaan ”taloudellisesti oleellisia” riskejä. Näkökulma on varsin suppea ja sulkee pois monia keskeisiä vastuullisen yritystoiminnan osa-alueita. **Jotta direktiivi edistäisi yritysten vastuullisuutta kattavasti ja kytkeytyisi johdonmukaisesti yleiseen kansainväliseen yritys vastuukehitykseen, tulisi riskit määritellä laajasti YK:n liiketoimintaa ja ihmisoikeuksia koskeviin periaatteisiin (nk. Ruggien periaatteet) sekä OECD:n yritys vastuuohejeisiin tukeutuen.** Direktiivissä tulisi olla selvä viittaus näihin periaatteisiin.
- Eurooppa-neuvosto on sitoutunut selvittämään maakohtaisten kirjanpitolietojen sisällyttämistä yhteiskuntavastuudirektiiviin. Kattava maakohtainen talousinformaatio lisää talouden läpinäkyvyyttä ja on tehokkain yksittäinen uudistus, jonka avulla voidaan puuttua valtioiden yritysveropohjan rapautumiseen, verojen välttelyyn ja voittojen keinotekoiseen siirtämiseen maasta toiseen.

Nämä seikat huomioiden on valitettavaa, sekä valtioneuvoston yhteiskuntavastuun periaatepäätöksen ja hallitusohjelman kannalta epä johdonmukaista, ettei valtioneuvosto ota u-kirjeessään kantaa maakohtaisen kirjanpitolietiedon sisällyttämisen puolesta. **Finnwatchin kanta on, että Suomen tulisi pyrkiä sisällyttämään NFR-direktiiviin maakohtaiset kirjanpitolietiedot riittävässä laajuudessa, eli vähintään yhtä kattavasti kuin aiemmin hyväksytyssä ns. pankkien vakavaraisuusdirektiivissä.**

- Valtioneuvosto esittää komission ehdotuksesta poiketen, ettei vastuuraportointia tulisi sisällyttää yhtiön tilinpäätökseen. Tältä osin toivoisimme eduskunnan pitäytyvän alkuperäisen ehdotuksen linjoilla. Jotta vastuullisuusraportointi olisi aidosti merkityksellistä,

1 PwC, Yritysvastuubarometri 2012, saatavilla osoitteessa:

http://www.pwc.fi/fi/julkaisut/tiedostot/pwc_yritysvastuubarometri_2012.pdf

2 How companies Influence Our Society, Eurobarometer, huhtikuu 2013, saatavilla osoitteessa:

http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_363_en.pdf

tulisi sen olla tilintarkastuksen piirissä ja siten yhtiön vuosikokouksen tiedossa. Yhteiskuntavastuuraportoinnilla olisi kuitenkin luotava erillinen valituskanava (väärän kirjanpitoinformaation tuottaminen on yksiselitteisesti talousrikos, jollaiseksi virheellistä vastuullisuusinformaatiota ei katsota).

- Komission ehdotuksessa raportointivelvollisuus koskisi yrityksiä, joiden työntekijämäärä on vähintään 500, taseen loppusumma vähintään 20 miljoonaa euroa tai nettoliikevaihto vähintään 40 miljoonaa euroa. Johdonmukaisuussyistä Suomen tulisi ajaa tässä yhteydessä samoja raja-arvoja, joita tilinpäätösdirektiiveissä yleensä sovelletaan: 250 työntekijää sekä 17,5 ja 35 miljoonaa euroa. Tältä osin toivoisimme eduskunnan poikkeavan valtioneuvoston kannasta.
- Direktiivissä tulisi lisäksi selkeästi määritellä, että raportointivelvollisuus koskee yrityksen koko arvoketjua ja kaikkia tytäryhtiöitä erikseen. Komission esityksen mukaan tytäryhtiöiden ”ottaminen huomioon” konsernin emoyhtiön vastuuraportissa olisi riittävä avoimuustaso. Koska vastuullisuusongelmia kohdataan etenkin monikansallisesti toimivien yritysten alemmilla tuotantoportilla, olisi välttämätöntä, että yritykset raportoisivat vastuullisuudestaan tytäryhtiökohtaisesti eriytettyinä. Valtioneuvosto ei u-kirjeessään ota tähän kantaa.
- Ehdotuksessa esitetty ”Noudata tai selitä” -periaate jättää paljon tulkinnanvaraa, ja olisi parempi, että direktiivi tekisi vastuuraportoinnista pakollista ja sisältäisi tällöin listan hyväksyttävistä vastuullisuus- tai raportointiviitekehysistä, jotka olisivat myös keskenään vertailukelpoisia. Vähimmäisvaatimuksena direktiivistä tulisi poistaa viittaus YK:n Global Compactiin, joka sisältää vain erittäin yleisen tason periaatteita eikä sovellu yrityksen käytännön vastuutyön ohjeistoksi (u-kirjeen sivu 3).

Lisätietoja:

Sonja Vartiala
toiminnanjohtaja
Finnwatch ry